

MERSİN İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖZEL EĞİTİM UYGULAMALARI ALANINDA KARŞILAŞILAN
SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ÇALIŞTAY RAPORU

Mersin

Milli Eğitim Müdürlüğü

MERSİN İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ADEM KOCA
Mersin İl Millî Eğitim Müdürü

EMRE DURU
Mersin İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı
Ali Hıdır AKKILIÇ
Mersin İl Millî Eğitim Şube Müdürü

RAPORU HAZIRLAYANLAR

Mersin Millî Eğitim Müdürlüğü AR-GE Birimi
Hasan BABA
Esat AVCI
Özgül SU ÖZENİR
Şükrü AZGAN

TASARIM VE DÜZENLEME

Mersin Millî Eğitim Müdürlüğü AR-GE Birimi
Ata BERK
Erkan ÇUHADAR

İNCELEYENLER

Ömer ÜNAL- Yenişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Savaş KARAKAYA- Yenişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Nurettin ŞAHİN- Yenişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Semra Sinem ÇALIŞ- Yenişehir Bilim ve Sanat Merkezi
Süleyman IŞIK-Akdeniz Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Sevim GÜLSEVEN TANER- Yenişehir Necdet Ülger Ortaokulu
Münevver Ünal ZAYİM- Hüseyin Polat Özel Eğitim Uygulama Merkezi
Tülay TOLTAY- Aydınlikevler İlkokulu

2

ÇALIŞTAY KATILIMCILARI

Sıra	Adı Soyadı	Kurumu	Görevi
1	Nermin TUTUCU	Akdeniz Rehberlik ve Araştırma Merkezi	Kurum Müdürü
2	Faruk OK	Akdeniz Özel Eğitim İş Uygulama Okulu	Okul Müdürü
3	Hüseyin BALTA	Akdeniz Gazipaşa Ortaokulu	Okul Müdürü
4	Siracettin CİRMAN	Akdeniz Mehmet Dağlı İmam Hatip Ortaokulu	Öğretmen
5	Mustafa TAŞ	Özel Neşeli Çocuklar Özel Eğitim Uygulama Okulu	Kurum Müdürü
6	Süleyman IŞIK	Akdeniz Rehberlik ve Araştırma Merkezi	Bütünleştirme Formatörü
7	Atıl GÖKBOĞA	Erdemli Rehberlik ve Araştırma Merkezi	Kurum Müdürü
8	Ömer Bestami MUKU	Erdemli Rehberlik ve Araştırma Merkezi	Özel Eğitim Hiz. Bölümü Başkanı
9	Ayşe GÜZEL	Mersin İl Millî Eğitim Müdürlüğü	Şef
10	Nazife DALKILIÇ	Mezitli Kuyuluk Özel Eğitim Mes. Eğitim Merkezi	Özel Eğitim Öğretmeni
11	Gülbahar KALINLI	Mezitli Muhittin Develi Ortaokulu	Öğretmen
12	İlhan UYAR	Silifke Rehberlik ve Araştırma Merkezi	Kurum Müdürü
13	Asım AKDEMİR	Tarsus Rehberlik ve Araştırma Merkezi	Özel Eğitim Hiz. Bölümü Başkanı
14	Ö. Mehmet EROĞLU	İbni Sina Özel Eğitim Meslek Lisesi	Okul Müdür Yard.
15	Ertuğrul CENSUR	Mersin Büyükşehir Bel. Özel Eğit. İş Uyg. Okulu	Okul Müdürü
16	Nurcan ÖKMEN	Mersin Büyükşehir Bel. Özel Eğit. İş Uyg. Okulu	Özel Eğitim Öğretmeni
17	Hüseyin DEMİR	Toroslar Mustafa Kemal Ortaokulu	Öğretmen
18	Atiye KALAY TOKAÇ	Toroslar İnönü İlkokulu	Öğretmen
19	Asuman KIZILEROĞLU	Toroslar Yunus Emre İşitme Engelliler Ortaokulu	Okul Müdür Yard.
20	Abdullah TAYFUR	Toroslar Akbelen İmam Hatip Ortaokulu	Okul Müdürü
21	Ülkü ERDEM	Toroslar/Akdeniz Çankaya Özel Mes. Eğitim Merk.	Bütünleştirme Formatörü
22	Mevlüt TÜRE	Toroslar/Akdeniz Çankaya Özel Mes. Eğitim Merk.	Bütünleştirme Formatörü
23	Fatma KIVANÇ	Yenişehir Dr. Kamil Tarhan İlkokulu	Özel Eğitim Öğretmeni
24	Ömer ÜNAL	Yenişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi	Kurum Müdürü
25	Savaş KARAKAYA	Yenişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi	Özel Eğitim Hiz. Bölümü Başkanı
26	Bülent ŞENGÜL	Hüseyin Polat Özel Eğitim Uygulama Merkezi	Okul Müdürü
27	Recep Ali TEZ	Göçmen H.Polat Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi	Okul Müdürü
28	Nurettin ŞAHİN	Yenişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi	PDR Başkanı
29	Gülmisal KURTARAN	Yenişehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi	Psikolojik Danışman
30	Semra Sinem ÇALIŞ	Yenişehir Bilim ve Sanat Merkezi	Psikolojik Danışman
31	Kamil MERCAN	Yenişehir Dr. Kamil Tarhan İlkokulu	Okul Müdürü
32	Meltem TUĞAY	Yenişehir Necdet Ülger Ortaokulu	Öğretmen
33	Sibel ÇAĞTAY	Yenişehir M. Adnan Özçelik Ortaokulu	Öğretmen
34	Cengiz ÇETİN	Özel İzem Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	Kurum Müdürü
35	Tülay YOLTAY	Yenişehir Aydınlık Evler İlkokulu	Özel Eğitim Öğretmeni
36	Barış AYDIN	Yenişehir Namık Kemal Ortaokulu	Bütünleştirme Formatörü
37	Baver EREN	Yenişehir Müfhide İlhan İlkokulu	Bütünleştirme Formatörü
38	Münevver Ünal ZAYİM	Yenişehir H. Polat Özel Eğitim ve Uyg. Merkezi	Bütünleştirme Formatörü
39	Ayda Yeter SERİN	Engeli Olan Bireyler Ve Aileleri Gelişim Mer. Der.	Başkan
40	Didem Kurtuluş	Engeli Olan Bireyler Ve Aileleri Gelişim Mer. Der.	Üye

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	5
TEMA 1	7
Özel Eğitim Uygulama Merkezi(Okulu) ve Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu) Eğitim Programı ve program içeriği ile ilgili uygulamada yaşanan sıkıntılar	
TEMA 2	10
Özel Eğitim Uygulama Merkezi(Okulu) ve Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)'nda görevlendirilen yöneticilerin yeterlilikleri ve kurumların yönetilmesi hususunda karşılaşılan sorunlar (Bakanlık odaklı olduğu düşünülen sorunlar)	
TEMA 3	13
İl- İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinde Özel Eğitim Uygulama Merkezi(Okulu) ve Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)'nda özel eğitim kurum ve programlarının uygulanması ve denetlenmesi konusunda görevli müdür yardımcısı veya şube müdürü gibi yöneticilerden kaynaklanan veya diğer yönetim kaynaklı sorunlar (İl-İlçe Müdürlükleri odaklı olduğu düşünülen sorunlar)	
TEMA 4	17
Özel Eğitim okul/kurumlarında yönetici ve yönetim kaynaklı sorunlar (Kurum Müdürlükleri odaklı olduğu düşünülen sorunlar)	
TEMA 5	19
Özel Eğitim gereksinimli bireylere yönelik okul/kurumlarında öğretmenlerin program uygulama ve geliştirme alanlarıyla ilgili karşılaştıkları sorunlar	
TEMA 6	22
Özel Eğitim uygulamalarında veli ile işbirliği konusunda yaşanan sorunlar, velilerin ihtiyaçları ve çocuklarına yapacakları rehberlik konusunda karşılaşılan sorunlar	
TEMA 7	25
Kurumsal kapasite (fiziki donanım, materyal) ve öğrencilere sunulan imkânlar ile ilgili sorunlar	
TEMA 8	28
Öğrenciye sunulan eğitim-öğretim hizmetleri, rehberlik, performans değerlendirme konusunda karşılaşılan sorunlar	
TEMA 9	32
Millî Eğitim Bakanlığı'nın Özel Eğitim Öğretmeni yetiştirme politikaları ile öğretmen yeterlilikleri ile ilgili sorunlar	
TEMA 10	35
Özel Eğitim öğretmenlerinin ve diğer özel eğitimde çalışan personelin özlük haklarıyla ilgili sorunlar	
ÇALIŞTAYDAN GÖRÜNTÜLER	37

Mersin
Milli Eğitim Müdürlüğü

GİRİŞ

5

Farklı olana ulaşmak, farklı olanı kabul etmek, farklı olanın eğitim ve öğretim faaliyetlerine ve sosyal hayata katılımını sağlamak, bu konuda sosyal hayatta tüm paydaşları bilinçlendirmek ve konu ile ilgili farkındalığı artırmak hepimizin görevi olmalıyken, özel eğitimin de en temel amacı olmalıdır.

Eğitim-öğretim sistemleri ve programları; hayata tutunmaya çalışan tüm çocukların okulöncesinden başlayarak tüm gelişim süreçlerindeki deneyimleme süreçlerine yardımcı olmak, gelecekte hayatlarını kimseye muhtaç olmadan bağımsız yaşama becerilerini kazandırmak ve çevrelerine uyum sağlayabilecekleri rolleri, yeterlilikleri edinmeyi amaç edinmişlerdir. Standart programlardan faydalanan öğrencilerden farklı olarak özel eğitim gereksinimli bireyler için tasarlanan özel eğitimin amacı; farklı özellik ve gereksinimlere sahip olan bireylerin; toplum içindeki rollerini gerçekleştirirken çevresine uyumlu, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini sağlamaktır.

Temel yaşam becerilerini geliştirmelerini, bireysel farklılıklarına

has özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarına yardımcı olmaktadır.

Mersin İl Millî Eğitim Müdürlüğü, eğitim-öğretim faaliyetlerinin her bireyi kapsayıcı ve tüm aktörleri ile bütünleştirilmiş şekilde olması için çaba harcamaktadır. Müdürlüğümüzün bu konudaki çalışmalarından biri olan “Özel Eğitim Uygulamaları Alanında Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Çalıştayı” bu konuda bir ilk olmasıyla bizim için oldukça farklı bir yere sahiptir. Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için okullaşma ve özel eğitim ile ilgili çalışan personelin kendini mesleki olarak yenilemeleri, yenilikçi eğitim programları ve yöntemlerinden haberdar olmaları ve özel eğitim gereksinimli bireylerin bireysel yeterliliklerine dayalı, gelişim özelliklerine uygun ortamlarda eğitimlerini sürdürebilmeleri için çalışmaktadır.

İlimizde 2016-2017 Eğitim Öğretim yılı özel eğitim gereksinimli bireylerle ilgili sayısal veriler: Hafif Düzey Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenci Sayısı 2715, Hafif Düzey Otizmli Öğrenci Sayısı 337, Orta Ve Ağır Düzey Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenci Sayısı 1610, Orta Ve Ağır Düzey Otizmli Olan Öğrenci Sayısı 252, İşitme Engelli Öğrenci sayısı 445, Görme Engelli Öğrenci Sayısı 90, Dil Konuşma Bozukluğu Engelli Öğrenci Sayısı 94, Özel Öğrenme Güçlüğü Engelli Öğrenci Sayısı 228, Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrenci Sayısı 132, Bedensel Engelli Öğrenci Sayısı 942, Evde Eğitim Alan Engelli Öğrenci Sayısı 102, Tam Zamanlı Kaynaştırma Öğrenci Sayısı 2472 olmak üzere genel toplamda 9419 öğrenci özel eğitim faaliyetlerinden yararlanmaktadır. İlimizde 6 Rehberlik ve Araştırma Merkezi, üstün ve özel yetenekli öğrenciler için 3 Bilim ve Sanat Merkezi, 4 Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi, 31 Özel Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi ve 27 özel eğitim uygulama merkezi(okul) bu alanda faaliyet göstermektedir. İlimizde görev yapan özel eğitim öğretmeni sayısı: 412'dir. 813 Rehberlik ve Psikolojik Danışman öğretmen okullarımızda öğretmen, öğrenci ve velilerimize yönelik hizmet vermektedir.

Mersin İl Millî Eğitim Müdürlüğü olarak, 2 gün gün süren çalıştaya RAM Müdürleri, Özel Eğitim Kurum Müdürleri, Özel Eğitim Öğretmenleri, Kaynaştırma öğrencisi olan okul müdür ve öğretmeni, Özel Eğitim sınıflarının bulunduğu okul müdür ve öğretmenlerinden oluşan 40 personel katılmıştır.

Çalıştaya katılarak, özel eğitim ve öğretim faaliyetlerinin kalitesinin artırılmasını sağlayacak adımlardan biri olan sorunların tespiti ve çözüm önerilerinde bulunan, ayrıca çalıştay raporunun gözden geçirilmesi faaliyetlerinde desteklerini esirgemeyen idareci ve öğretmenlerimize teşekkür ederiz. Bu raporun özel eğitim-öğretim faaliyetlerinin daha kaliteli olmasına katkı sunmasını diliyoruz.

Adem KOCA
Mersin İl Millî Eğitim Müdürü

TEMA 1

Özel Eğitim Uygulama Merkezi(Okulu) ve Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu) Eğitim Programı ve program içeriği ile ilgili uygulamada yaşanan sıkıntılar

7

Çalıştay katılımcılarının, Tema 1 başlığı altında belirledikleri sorunlar, önem sırasına göre Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Normal eğitime devam eden Tam Zamanlı Kaynaştırmaya tabi öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere yönelik sıkıntılar:

SORUNLAR	
1	Destek eğitim odalarının açılması ve etkin olarak kullanılmasına yönelik sıkıntılar,
2	Özel yetenekli bireyler/öğrencilerle ilgili yeterli mevzuatın olmayışı,
3	Sınıf ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları konusundaki yetersizlikleri,

Katılımcıların Tema 1 başlığı altında belirledikleri en önemli sorunun “Destek eğitim odalarının açılması ve etkin olarak kullanılmasına yönelik sıkıntılar” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2.

“Destek eğitim odalarının açılması ve etkin olarak kullanılmasına yönelik sıkıntılar” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri ve bütünleştirme formatörleri, destek eğitim odalarının açılması ve uygulamaları ile ilgili sürecin daha etkili olması için destek eğitim odalarının açıldığı/açılacağı okullarda idareci ve öğretmenlere yönelik eğitimler planlanmalıdır.
2	Destek eğitim odası olan okullara özel eğitim normu verilmelidir.
3	Tam Zamanlı Kaynaştırma öğrencisi bulunan okullarda destek eğitimi odalarının açılma zorunluluğu denetimlerde öncelik haline getirilmelidir.
4	Okulların fiziki yapıları destek odası açmaya elverişli hale getirilmeli ve yeni yeni inşa edilecek okullarda destek eğitim odası yer alması planlanmalıdır.
5	Destek eğitim odaları açılması için yeteri kadar mali destek sağlanmalıdır.

Katılımcıların Tema 1 başlığı altında belirledikleri ikinci önemli sorunun “Özel yetenekli bireyler/öğrencilerin eğitimi ile ilgili yeterli mevzuatın olmayışı” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3.

Özel yetenekli bireyler/öğrencilerin eğitimiyle ilgili yeterli mevzuatın olmayışı;	
1	Özel yeteneklilerin eğitimi için oluşturulan mevzuat/yönergeler sıklıkla değiştirilmemelidir. Farklı kurumlarda farklı uygulamalara sebebiyet vermemek için yönerge maddeleri net, kesin ifadeler içermelidir.
2	Her ilçede BİLSEM (Bilim ve Sanat Merkezi) bulunmadığından, okullaşmanın sağlanması, tespit edilen özel yetenekli öğrencilerin BİLSEM’e ulaşımı sağlayacak tedbirlerin alınması ve destek eğitim odalarından faydalanmaları teşvik edilmelidir.

- 3 Özellikle destek eğitim odalarından faydalanacak özel yetenekli öğrencilere yönelik modüller geliştirilmelidir.
- 4 İllerde özel yetenekli çocuklar için anaokulu, ilkokul gibi örgün eğitim kurumlarında özel sınıflar oluşturulmalıdır.

Katılımcıların Tema 1 başlığı altında belirledikleri dördüncü önemli sorunun “Sınıf ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları konusundaki yetersizlikleri” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4.

“Sınıf ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları konusundaki yetersizlikleri” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Destek eğitim odalarının aktif ve etkin kullanılması sağlanmalıdır.
2	Kaynaştırma öğrencisi olan sınıf/branş öğretmenlerine özel eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim verilmelidir(Haziran ve Eylül seminer dönemlerinde).
3	Kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıfların mevcutları azaltılmalıdır.

TEMA 2

Özel Eğitim Uygulama Merkezi(Okulu) ve Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)'nde görevlendirilen yöneticilerin yeterlilikleri ve kurumların yönetilmesi hususunda karşılaşılan sorunlar

(Bakanlık odaklı olduğu düşünülen sorunlar)

10

Çalıştay katılımcılarının, Tema 2 başlığı altında belirledikleri sorunlar, önem sırasına göre Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5 Özel Eğitim Uygulama Merkezi(Okulu) ve Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi(Okulu)'nda görevlendirilen yöneticilerin yeterlilikleri ve kurumların yönetilmesi hususunda karşılaşılan sorunlar (Bakanlık odaklı olduğu düşünülen sorunlar).

SORUNLAR	
1	Eğitsel tanılama sürecinde özel eğitim uygulama okulu mezunu öğrencilerin mesleki eğitim merkezlerine yönlendirilememesi,
2	Özel eğitim ve rehberlik alanı dışında yönetici atanması,
4	Talim Terbiye Kurulu tarafından öğrencilerin engel türüne ve seviyesine uygun kitapların oluşturulmaması, alan öğretmenlerin görevlendirilmemesi,
5	Özel yetenekli bireylerin/öğrencilerin ücretsiz taşıma, barınma ve maddi destek noktasında desteklenmemesi,

Katılımcıların Tema 2 başlığı altında belirledikleri en önemli sorunun “Eğitsel tanılama sürecinde özel eğitim uygulama okulu mezunu öğrencilerin mesleki eğitim merkezlerine yönlendirilememesi,” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6.

“Eğitsel tanılama sürecinde özel eğitim uygulama okulu mezunu öğrencilerin mesleki eğitim merkezlerine yönlendirilememesi” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Yönetmelikler hazırlanırken özel eğitim kurum idarecilerinden görüş alınmalıdır.
2	Mevzuat ve yönetmeliklerde; eksik bırakılmış yanlış uygulamalara yol açan maddeler değerlendirilerek revize edilmelidir (Örneğin; İş Eğitim Merkezlerinden Meslek Eğitim Merkezine tanılama ve rehabilitasyon sonrasında yönlendirme yapılabilmesi vb.)

Katılımcıların Tema 2 başlığı altında belirledikleri ikinci önemli sorunun “Özel eğitim ve rehberlik alanı dışında yönetici atanması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7.

Özel eğitim ve rehberlik alanı dışında yönetici atanması,	
1	Özel eğitim okul ve kurumlarına, BİLSEM’ler dahil, özel eğitim ve rehberlik alanları dışında yönetici atanmaması,

Katılımcıların Tema 2 başlığı altında belirledikleri dördüncü önemli sorunun “Talim Terbiye Kurulu tarafından öğrencilerin engel türüne ve seviyesine uygun kitapların oluşturulmaması, alan öğretmenlerin görevlendirilmemesi,” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8.

Talim Terbiye Kurulu tarafından öğrencilerin engel türüne ve seviyesine uygun kitapların olmaması,	
1	Talim ve Terbiye Kurulu bünyesinde özel eğitime gereksinimli öğrenciler için kitap hazırlama ve seçme komisyonları oluşturulmalıdır.

- 2 Oluşturulan kitap yazma ve seçme komisyonu özel eğitim alanında yeterliliğe sahip (işitme, zihinsel, görme, konuşma, özel yetenekli) kişileri içermelidir.

Katılımcıların Tema 2 başlığı altında belirledikleri altıncı önemli sorunun “Özel yetenekli bireylerin ücretsiz taşıma, barınma ve maddi destek noktasında desteklenmemesi” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9.

“Özel yetenekli bireylerin ücretsiz taşıma, barınma ve maddi destek noktasında desteklenmemesi” sorununa yönelik çözüm önerileri

- 1 Özel gereksinimli çocuklara tanınan barınma, aileye maddi destek, taşıma imkânları özel yetenekli öğrencilere de tanınmalıdır.
- 2 Bilim ve sanat merkezleri tam zamanlı hale getirilerek, özel yetenekli bireylerin eğitimine buralarda devam edilmelidir.

TEMA 3

İl- İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinde Özel Eğitim Uygulama Merkezi(Okulu) ve Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)'nde özel eğitim kurum ve programlarının uygulanması ve denetlenmesi konusunda görevli müdür yardımcısı veya şube müdürü gibi yöneticilerden kaynaklanan veya diğer yönetim kaynaklı sorunlar

13

Çalıştay katılımcılarının, Tema 3 başlığı “Özel eğitim gereksinimli birey/öğrenciler için açılan özel eğitim okul/kurum ve sınıflarında özel eğitim ve programlarının uygulanması-denetlenmesi konusunda görevli müdür yardımcısı ve şube müdürü gibi yöneticilerden kaynaklanan veya diğer yönetim kaynaklı sorunlar (il-ilçe Müdürlükleri odaklı olduğu düşünülen sorunlar)” altında belirledikleri sorunlar, önem sırasına göre Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10.

SORUNLAR	
1	Özel eğitimden sorumlu şube müdürü/müdür yardımcısının alanda tecrübe ve birikimlerinin olmaması,
2	Öğrenci taşıma ihalelerinin zamanında yapılmayışı ve yeterli denetimin olmaması,
3	İl/ilçe milli eğitim müdürlüklerinde özel eğitim bürolarının yetersiz olması,
4	Okullarda görevlendirilen alan dışı öğretmenlerin alanda yetersiz olmaları,
5	Seminer ve eğitimlerin sadece teorik olarak verilmesi,
6	Alana hâkim yöneticilerin ilgili alanda aktif olarak yer almaması,
7	Okulların ve sınıfların denetiminin özel eğitim alanında uzman denetçiler tarafından yapılmaması,

Katılımcıların Tema 3 başlığı altında belirledikleri en önemli sorunun “Özel eğitimden sorumlu şube müdürü/müdür yardımcısının alanda tecrübe ve birikimlerinin olmaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11.

“Özel eğitimden sorumlu şube müdür/müdür yardımcısının alanda tecrübe ve birikimlerinin olmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel eğitimden sorumlu şube müdürü/müdür yardımcıları, özel eğitim alanında tecrübe ve birikim sahibi kişilerden seçilmelidir.
2	Özel eğitimden sorumlu şube müdürü/müdür yardımcıları periyodik olarak eğitime alınmalıdır.
3	Özel eğitimden sorumlu şube müdürü/müdür yardımcıları sürekli değişmemelidir.

Katılımcıların Tema 3 başlığı altında belirledikleri ikinci önemli sorunun “Öğrenci taşıma ihalelerinin zamanında yapılmaması ve yeterli denetimin olmaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12.

“Öğrenci taşıma ihalelerinin zamanında yapılmaması ve yeterli denetimin olmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Öğrenci taşıma ihaleleri okullarda yapılmalıdır.
2	İhale süreci ve taşıma işi il/ilçe milli eğitim müdürlüklerince etkin bir şekilde denetlenmelidir.

Katılımcıların Tema 3 başlığı altında belirledikleri üçüncü önemli sorunun “İl/ilçe milli eğitim müdürlüklerinde özel eğitim bürolarının yetersiz olması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13.

“İl/ilçe milli eğitim müdürlüklerinde özel eğitim bürolarının yetersiz olması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	İl/ilçe milli eğitim müdürlükleri bünyesinde özel eğitim alan öğretmenlerinden oluşan bir birim oluşturulmalıdır.
2	Özel eğitim formatörlüğü sistemi geliştirilmelidir.
3	İl/ilçe milli eğitim müdürlüklerinin özel eğitim bürolarındaki personel periyodik olarak alanla ilgili eğitimlere alınmalıdır.
4	İl/ilçe milli eğitim müdürlüklerinin özel eğitim bürolarındaki personel iletişim ve danışmanlık konularında eğitim almalıdır.

Katılımcıların Tema 3 başlığı altında belirledikleri dördüncü önemli sorunun “Okullarda görevlendirilen öğretmenlerin alanda uzman ve yeterlilik noktasında eksik olmaları” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 14.

“Okullarda görevlendirilen alan dışı öğretmenlerin alanda yetersiz olmaları,” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Alan dışı personel görevlendirilmesi yapılmamalıdır. Görevlendirilme yapılacak ise personel uzun süreli ve uygulamalı bir eğitim almalıdır.
2	Açık normlara alandan yeteri kadar atama yapılmalıdır.

Katılımcıların Tema 3 başlığı altında belirledikleri beşinci önemli sorunun “Seminer ve eğitimlerin sadece teorik olarak verilmesi” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 15’te yer almaktadır.

Tablo 15.

“Seminer ve eğitimlerin sadece teorik olarak verilmesi” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Seminer ve eğitimler akademisyenlerce, konu uzmanı eğitimcilerle yapılmalıdır.
2	Seminer ve eğitimler uygulamalı olarak yapılmalıdır.
3	İş başı eğitimler arttırılmalıdır.

Katılımcıların Tema 3 başlığı altında belirledikleri altıncı önemli sorunun “Alana hakim yöneticilerin ilgili alanda aktif olarak yer almaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 16’da yer almaktadır.

Tablo 16.

“Alana hâkim yöneticilerin ilgili alanda aktif olarak yer almaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Yönetici seçimleri liyakate göre yapılmalıdır.
2	Alanda yönetici olmak isteyen öğretmenlere fırsat verilmelidir.

- 3 Alana hâkimiyet performans değerlendirmesi yapılarak belirlenmelidir.

Katılımcıların Tema 3 başlığı altında belirledikleri sekizinci önemli sorunun “Okulların ve sınıfların denetiminin özel eğitim alanında uzman denetçiler tarafından yapılmaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17.

“Okulların ve sınıfların denetiminin özel eğitim alanında uzman denetçiler tarafından yapılmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel eğitim uygulamaları ile ilgili denetimler için “Özel eğitim faaliyetleri ve personeli değerlendirme formu” hazırlanmalıdır.
2	Bu alanla ilgili yapılacak denetimlerde özel eğitim alanında uzman kişilerin yer alması sağlanmalıdır.
3	Bakanlık özel eğitim ve rehberlik alanındaki denetçi sayısını arttırmalıdır.

TEMA 4

Özel Eğitim okul/kurumlarında yönetici ve yönetim kaynaklı sorunlar (Kurum Müdürlükleri odaklı olduğu düşünülen sorunlar)

17

Çalıştay katılımcılarının, Tema 4 başlığı “Özel Eğitim okul/kurumlarında yönetici ve yönetim kaynaklı sorunlar (Kurum Müdürlükleri odaklı olduğu düşünülen sorunlar)” altında belirledikleri sorunlar, önem sırasına göre Tablo 18’de yer almaktadır.

Tablo 18.

SORUNLAR	
1	Özel eğitim okullarındaki yöneticilerin alan dışı olması,
2	Yöneticilerin özel eğitim sorunlarına duyarsız olması,
3	Aynı türdeki okulların idarecileri arasında işbirliğinin olmaması,

Katılımcıların Tema 4 başlığı altında belirledikleri en önemli sorunun “Özel eğitim okullarındaki yöneticilerin alan dışı olması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 19’da yer almaktadır.

Tablo 19.

“Özel eğitim okullarındaki yöneticilerin alan dışı olması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel eğitim okul/kurumlarında normlar düzenlenirken çocukların yetersizlikleri göz önünde bulundurularak alan uzmanı kişiler yönetici olmalıdır.
2	Yönetici seçiminde liyakate uygun seçim yapılmalıdır.
3	Atama yönetmeliğinde değişiklik yapılarak bu tür kurumlarda yönetici olabilmek için özel eğitim ve rehberlik alanından olma şartı getirilmelidir.

Katılımcıların Tema 4 başlığı altında belirledikleri ikinci önemli sorunun “Yöneticilerin özel eğitim sorunlarına duyarsız olması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 20’de yer almaktadır.

Tablo 20.

“Yöneticilerin özel eğitim sorunlarına duyarsız olması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel eğitim okul/kurum ve sınıflarının yer aldığı okul yöneticilerinin periyodik eğitimlere alınmalıdır.

Katılımcıların Tema 4 başlığı altında belirledikleri üçüncü önemli sorunun “Aynı türdeki okulların idarecileri arasında işbirliğinin olmaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 21’de yer almaktadır.

Tablo 21.

“Aynı türdeki okulların idarecileri arasında işbirliğinin olmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	İl milli eğitim müdürlüğüne özel eğitim kurum/okullarındaki idarecilerin belirli aralıklarla özel eğitim kurullar/komisyonları bünyesinde toplanmaları sağlanmalı, alanla ilgili sorunlar tartışılmalıdır.
2	İl çapında Özel eğitim okul/kurumlarının yöneticilerinin yer alacağı çalıştaylar yapılmalıdır.

TEMA 5

Özel Eğitim gereksinimli bireylere yönelik okul/kurumlarında öğretmenlerin program uygulama ve geliştirme alanlarıyla ilgili karşılaştıkları sorunlar

19

Çalıştay katılımcılarının, Tema 5 başlığı “Öğretmenlerin program uygulama ve geliştirme alanlarıyla ilgili karşılaştıkları sorunlar” altında belirledikleri sorunlar, önem sırasına göre Tablo 22’de yer almaktadır.

Tablo 22.

SORUNLAR	
1	İlgili paydaşlardan görüş alınmaması,
2	Programın uygulanmasında veli-öğretmen işbirliğinin yeterli düzeyde olmaması,
3	Program uygulamada materyal eksikliği,
4	Uygulanan programlara yeterli hâkimiyetin olmayışı, geliştirmeye yönelik çalışmaların sayıca az olması,
5	Eğitim denetmenlerinin programlar hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması,
6	Öğretmenlerin yenilikçi özel eğitim yaklaşımları üzerine yeterli bilgiye sahip olmaması,

Katılımcıların Tema 5 başlığı altında belirledikleri en önemli sorunun “İlgili paydaşlardan görüş alınmaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 23’te yer almaktadır.

Tablo 23.

“İlgili paydaşlardan görüş alınmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Üniversitelerin PDR ve Özel Eğitim bölümleriyle eğitim ve uygulama kurumları arasından işbirliği güçlendirilmelidir.
2	Özel eğitim ile konularda özel eğitimden sorumlu paydaş kurum ve kişilerle işbirliği planı yapılmalı ve planların etkin bir şekilde uygulanması denetlenmelidir.

Katılımcıların Tema 5 başlığı altında belirledikleri ikinci önemli sorunun “Programın uygulanması noktasında veli-öğretmen işbirliğinin yeterli düzeyde olmaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 24’te yer almaktadır.

Tablo 24.

“Programın uygulanması noktasında veli-öğretmen işbirliğinin yeterli düzeyde olmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Aile bilgilendirmeleri planlı yapılarak program ailelere anlatılmalıdır (etkin aile rehberliği)
2	Ev ziyaretleri yapılması zorunlu olmalı, yaşanılan ortamda veli ile ne şekilde işbirliği yapılacağı uygulamalı olarak gösterilmelidir.
3	Aile eğitimleri esaslarına uygun olarak yapılmalıdır.

Katılımcıların Tema 5 başlığı altında belirledikleri üçüncü önemli sorunun “Program uygulamada materyal eksikliği” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 25’te yer almaktadır.

Tablo 25.

“Program uygulamada materyal eksikliği” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Öğretmenlere materyal hazırlama eğitimi verilmelidir.
2	Okullara atölye desteği verilmeli ve malzeme desteği sağlanmalıdır.
3	Atölyeler ve materyaller belli bir standarda kavuşturulmalıdır.

Katılımcıların Tema 5 başlığı altında belirledikleri beşinci önemli sorunun “Uygulanan programlara yeterli hâkimiyetin olmayışı, geliştirmeye yönelik çalışmaların sayıca az olması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 26’da yer almaktadır.

Tablo 26.

“Uygulanan programlara yeterli hâkimiyetin olmayışı, geliştirmeye yönelik çalışmaların sayıca az olması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Yerel çalıştaylarla konular incelenerek, yaşanan sıkıntılar ortaya konmalıdır.
2	Yerel çalıştaylar planlanmalı, çalıştay sonuçları merkez ile paylaşılmalıdır.
3	Uygulanan program hazırlanırken alan öğretmenleri ile birlikte çalışılmalıdır.

Katılımcıların Tema 5 başlığı altında belirledikleri altıncı önemli sorunun “Eğitim denetmenlerinin programlar hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 27’de yer almaktadır.

Tablo 27.

“Eğitim denetmenlerinin programlar hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Standart bir denetim formu hazırlanmalıdır.
2	Özel eğitim alanında, özel eğitim deneticisi yetiştirilmelidir.
3	Mevcut eğitim denetçilerinin özel eğitim alanında Hizmetiçi eğitim verilmelidir.

Katılımcıların Tema 5 başlığı altında belirledikleri sekizinci önemli sorunun “Öğretmenlerin özel eğitim yaklaşımları noktasında yeterli bilgiye sahip olmaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 28’de yer almaktadır.

Tablo 28.

“Öğretmenlerin yenilikçi özel eğitim yaklaşımları noktasında yeterli bilgiye sahip olmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel eğitim alanıyla ilgili yenilikçi yaklaşımların tanıtılması ve yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
2	Öğretmenlerin özel eğitim alanıyla ilgili yenilikleri takip edeceği bir sistem oluşturulmalıdır.

TEMA 6

Özel Eğitim uygulamalarında veli ile işbirliği konusunda yaşanan sorunlar, velilerin ihtiyaçları ve çocuklarına yapacakları rehberlik konusunda karşılaşılan sorunlar

22

Çalıştay katılımcılarının, Tema 6 başlığı altında “Özel Eğitim uygulamalarında veli ile işbirliği konusunda yaşanan sorunlar, velilerin ihtiyaçları ve çocuklarına yapacakları rehberlik konusunda karşılaşılan sorunlar” için belirlenen sorunlar önem sırasına göre Tablo 29’da yer almaktadır.

Tablo 29.

SORUNLAR	
1	Velilerin okulları bakım merkezi olarak görmeleri, velilerin çocuğu kabullenme noktasında yaşadığı sıkıntılardan dolayı çocuğun sosyalleşme ve öz bakım becerilerinin yerine getirmemesi, ailelerin bilinçsiz olması,
2	Sistemin akademik performansa dayalı olmasından dolayı velilerin de özel eğitimi sadece akademik olarak görmeleri, velilerin beklenti düzeylerinin yüksek olması,
3	Ailevi problemlerin fazlalığı (boşanmış aileler, geniş aileler, eğitim düzeyi, düşük gelir, dil ...vb.)

Katılımcıların Tema 6 başlığı altında belirledikleri en önemli sorunun “Velilerin okulları bakım merkezi olarak görmeleri, velilerin çocuğu kabullenme noktasında yaşadığı sıkıntılardan dolayı çocuğun sosyalleşme ve öz bakım becerilerinin yerine getirmemesi, ailelerin bilinçsiz olması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 30’da yer almaktadır.

Tablo 30.

“Velilerin okulları bakım merkezi olarak görmeleri, Velilerin çocuğu kabullenme noktasında yaşadığı sıkıntılardan dolayı çocuğun sosyalleşme ve öz bakım becerilerinin yerine getirmemesi, Ailelerin bilinçsiz olması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Aile ve sosyal politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasında imzalanacak bir protokolle illerde ve ilçelerde Aile ve Sosyal ve Politikalar İl Müdürlüğü, Milli Eğitim ve Sağlık Müdürlükleri işbirliği ile "Aile Danışma ve Eğitim Merkezleri" kurulmalıdır.
2	"Aile Danışma ve Eğitim Merkezleri"nde çalışan kişiler tarafından çocuğun doğum öncesi, doğum anı ve sonrasında itibaren fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişim süreçleri ile ilgili olarak velilerin sürekli bilgilendirme ve eğitim çalışmaları yürütülmelidir.
3	"Aile Danışma ve Eğitim Merkezleri" tarafından engel ve engel türleri, engelli bireylerin toplumsal hayata entegrasyonu için toplumun yapabilecekleri ile ilgili halkı bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.

Katılımcıların Tema 6 başlığı altında belirledikleri ikinci önemli sorunun “Sistemin akademik performansa dayalı olmasından dolayı velilerin de özel eğitimi sadece akademik olarak görmeleri” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 31’de yer almaktadır.

Tablo 31.

“Sistemin akademik performansa dayalı olmasından dolayı velilerin de özel eğitimi sadece akademik olarak görmeleri, velilerin beklenti düzeylerinin yüksek olması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel gereksinimli çocuklara sahip olan velilere öncelikle uyumun, yaşamsal becerilerin daha önemli olduğu kavratılmalıdır.
2	Aile eğitimleri aracılığıyla bireylerin sosyal gelişimleri desteklenmelidir.

Katılımcıların Tema 6 başlığı altında belirledikleri üçüncü önemli sorunun “Ailevi problemlerin fazlalığı (boşanmış aileler, geniş aileler, eğitim düzeyi, düşük gelir, dil ...vb.)” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 32’de yer almaktadır.

Tablo 32.

“Ailevi problemlerin fazlalığı (boşanmış aileler, geniş aileler, eğitim düzeyi, düşük gelir, dil ... vb), Velilerin toplumsal baskıdan dolayı yaşamış olduğu sıkıntılar” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Aile hekimliği bünyesinde her kuruma bir sosyal hizmet uzmanı atanarak potansiyel aileler desteklenmelidir.
2	Toplumda farkındalık oluşturması açısından topluma yönelik devlet politikalarıyla ilgili eğitimler düzenlenmeli ve kamu spotu hazırlanmalıdır.

TEMA 7

Kurumsal kapasite (fiziki donanım, materyal) ve öğrencilere sunulan imkânlar ile ilgili sorunlar

25

Çalıştay katılımcılarının, Tema 7 başlığı altında "Kurumsal kapasite (fiziki donanım, materyal)ve öğrencilere sunulan imkânlar ile ilgili sorunlar belirledikleri sorunlar" önem sırasına göre Tablo 33'te yer almaktadır.

Tablo 33.

SORUNLAR	
1	Özel eğitim binalarının ve sınıflarının özel eğitim öğrencilerine uygun olarak tasarlanmaması,
2	Alana yönelik doküman ve materyalin yeterli kalite ve nitelikte olmaması,
3	Kurum sosyal etkinlik alanlarının eksikliği,
4	Destek eğitim odalarının olmayışı ya da yeterli fiziki alt yapısının olmaması,
5	Özel yetenekli öğrencilerin eğitim gördüğü yeteneklerine uygun materyalin olmaması,

Katılımcıların Tema 7 başlığı altında belirledikleri en önemli sorunun "Özel eğitim binalarının özel eğitim öğrencilerine uygun olarak tasarlanmaması" olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 34'te yer almaktadır.

Tablo 34.

"Özel eğitim binalarının ve sınıflarının özel eğitim öğrencilerine uygun olarak tasarlanması" sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Tüm okullar özel eğitim gereksinimli bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılmalıdır.
2	Özel eğitim sınıflarının yapılandırılmasına ayrılan ödenekler artırılmalıdır.

Katılımcıların Tema 7 başlığı altında belirledikleri ikinci önemli sorunun "Alana yönelik doküman ve materyalin yeterli kalite ve nitelikte olmaması" olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 35'te yer almaktadır.

Tablo 35.

"Alana yönelik doküman ve materyalin yeterli kalite ve nitelikte olmaması" sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Genel Müdürlüğün bütçesinden materyal alımına yönelik ayrılan ödenek artırılmalıdır.
2	Alandaki öğretmenler materyal tasarımı konusunda desteklenmeli, ödül, yarışma gibi aktiviteler düzenlenmelidir.
3	Her ilde özel eğitim materyali oluşturma ve çoğaltma ekipleri oluşturulmalıdır.

Katılımcıların Tema 7 başlığı altında belirledikleri üçüncü önemli sorunun "Kurum sosyal etkinlik alanlarının eksikliği" olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 36'da yer almaktadır.

Tablo 36.

"Kurum sosyal etkinlik alanlarının eksikliği" sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel eğitim gereksinimli bireyler için öğrenme ortamları çeşitlendirilmelidir
2	Okullardaki sosyal alanlar ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlenmelidir(spor salonu, konferans salonu, hobi bahçesi, duyu-terapi odası, yüzme havuzu, bağımsız yaşam evleri vb.)
3	Okul dışı sosyal kültürel faaliyetlerin yapılabilmesi için ödenek ayrılmalıdır.

Katılımcıların Tema 7 başlığı altında belirledikleri dördüncü önemli sorunun "Destek eğitim odalarının olmayışı ya da yeterli fiziki alt yapısının olmaması" olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 37'de yer almaktadır.

Tablo 37.

"Destek eğitim odalarının olmayışı ya da yeterli fiziki alt yapısının olmaması" sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Destek eğitim odalarının açılması desteklenmeli ve destek eğitim odalarının işlevselliği denetlenmelidir.

Katılımcıların Tema 7 başlığı altında belirledikleri beşinci önemli sorunun "Özel yetenekli öğrencilerin eğitim gördüğü kurumlarda yeteneklerine uygun materyalin olmaması" olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 38'de yer almaktadır.

Tablo 38.

"Özel yetenekli öğrencilerin eğitim gördüğü kurumlarda yeteneklerine uygun materyalin olmaması" sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel yetenekli öğrencilerin eğitim gördüğü kurumlardaki materyal eksikliği giderilmelidir. (Zenginleştirilmiş Eğitim Programına göre materyal, baskı makinası, 3D Yazıcı, görsel-uzamsal beceri setleri, robotik eğitim setleri, laboratuvar malzemeleri vb.)

TEMA 8

Öğrenciye sunulan eğitim-öğretim hizmetleri,
rehberlik, performans değerlendirme konusunda
karşılaşılan sorunlar

28

Çalıştay katılımcılarının, Tema 8 başlığı altında belirledikleri sorunlar, önem sırasına göre Tablo 39’da yer almaktadır.

Tablo 39.

SORUNLAR	
1	Görme ve işitme engelli öğrencilerin devam ettiği özel eğitim sınıfından sonra Tam Zamanlı Kaynaştırmaya geçtiğinde alan öğretmenlerinin olmadığı okula devam ettiklerinde engelleri ilgili yaşanan problemler,
2	Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin erken yaşta eğitime başlaması için yeterli ve sağlıklı alan taramalarının yapılmaması,
3	Tam Zamanlı Kaynaştırma eğitim uygulamaları öğrencinin okul ortamında bireyin sosyal ve duygusal açıdan yeterli desteği sağlayamaması, uyum probleminin yaşanması
5	Özel eğitim öğrencilerinin ders modülleri ile destek eğitiminin bir bütünlük içinde devam etmemesi,
6	Yeterli aile eğitiminin verilmemesi,
7	Özel eğitim sınıf ve okullarında öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun olmayan derslerin olması,
8	Öğrencilerin takvim yaşına göre okula atanmasında yaşanan sorunlar (kademeler arası geçişte kademe devamlılığının olmaması),

Katılımcıların Tema 8 başlığı altında belirledikleri ikinci önemli sorunun “Görme ve işitme engelli öğrencilerin özel eğitim sınıfından sonra Tam Zamanlı Kaynaştırmaya geçtiklerinde alan öğretmenlerinin olmadığı okula devam ettiklerinde yetersizlikleriyle ilgili yaşanan problemler” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 40’ta yer almaktadır.

Tablo 40.

“Görme ve işitme engelli öğrencilerin özel eğitim sınıfından sonra Tam Zamanlı Kaynaştırmaya geçtiklerinde alan öğretmenlerinin olmadığı okula devam ettiklerinde yetersizlikleriyle ilgili yaşanan problemler” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Görme ve işitme engelli öğrencilerin Tam Zamanlı Kaynaştırmaya geçtiklerinde kayıtlı olduğu okula koordinatör özel eğitim öğretmenleri görevlendirilmelidir.

Katılımcıların Tema 8 başlığı altında belirledikleri üçüncü önemli sorunun “Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin erken yaşta eğitime başlaması için yeterli ve sağlıklı alan taramalarının yapılmaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 41’de yer almaktadır.

Tablo 41.

“Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin erken yaşta eğitime başlaması için yeterli ve sağlıklı alan taramalarının yapılmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Aile hekimleri, doğum doktorları, KBB uzmanları ve göz doktorlarının tespiti ve yönlendirmesiyle tıbbi tanılanmadan sonra RAM’larla işbirliği ile öğrencinin yetersizliğine göre aileden koparmadan erken yaşta eğitime başlanmalıdır.

2	Bakanlıkça ödenek ayrılarak özel bir ekip kurulmalı ve bu şekilde tarama yapılmalıdır.
3	Özel eğitimde okul öncesi eğitim sürecinde, öz bakım becerilerine yönelik personel görevlendirilmelidir.
5	Okul öncesinde yeterli sayıda özel eğitim sınıfı açılmalıdır(görme, işitme ve bedensel engelli çocuklar için)
6	Okul öncesi eğitimde özel eğitim gereksinim duyan bireyler için engel türüne yönelik alan öğretmenleri görevlendirilmelidir.

Katılımcıların Tema 8 başlığı altında belirledikleri beşinci önemli sorunun “Tam Zamanlı Kaynaştırma eğitim uygulamaları öğrencinin okul ortamında bireyin sosyal ve duygusal açıdan yeterli desteği sağlayamaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 42’de yer almaktadır.

Tablo 42.

“Tam Zamanlı Kaynaştırma eğitim uygulamaları öğrencinin okul ortamında bireyin sosyal ve duygusal açıdan yeterli desteği sağlayamaması, uyum probleminin yaşanması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Okulların fiziki yapısı öğrencilerin özelliklerine uygun hale getirilmeli ve yeni yapılacak okulların özel eğitim gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde dizayn edilmelidir.
2	Öğrenci ve öğretmenlerin Tam Zamanlı Kaynaştırma uygulamaları ile ilgili uyum sürecine alınmaları gerekmektedir.
3	Okul rehberlik servisi; öğretmen, öğrenci ve velilere gerekli desteği sağlamalıdır.

Katılımcıların Tema 8 başlığı altında belirledikleri altıncı önemli sorunun “Özel eğitim öğrencilerinin ders modülleri ile destek eğitiminin bir bütünlük içinde devam etmemesi” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 43’te yer almaktadır.

Tablo 43.

“Özel eğitim öğrencilerinin ders modülleri ile destek eğitiminin bir bütünlük içinde devam etmemesi” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel eğitim gereksinimli öğrencilere verilen ders modülleri ile destek eğitimleri, okul ile RAM arasında gerçekleştirilecek iletişim ve işbirliği ile bir bütünlük içinde düzenlenmelidir.
2	Talim ve Terbiye Kurulu modüller üzerinde gerekli değişiklikleri yapmalıdır. (Özel eğitim merkezi için)
3	Rehabilitasyon merkezleri öğrencilerin okuluyla ayda en az 1 kez olmak üzere işbirliği planlaması içerisinde olmalıdır.

Katılımcıların Tema 8 başlığı altında belirledikleri yedinci önemli sorunun “Yeterli aile eğitiminin verilmemesi” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 44’te yer almaktadır.

Tablo 44.

“Yeterli aile eğitiminin verilmemesi” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Ailelere okul/kurumlarda ihtiyaç dahilinde özel eğitim ile ilgili bilgilendirme seminerleri yapılmalıdır.
2	Velilerin ihtiyaçları belirlenerek, belirlenen konular üzerinde çalışmalar ve eğitimler düzenlenmelidir.

- 3 MEB, Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı koordinasyonu ile aile danışma, aile eğitimi destek birimleri oluşturulmalıdır.

Katılımcıların Tema 8 başlığı altında belirledikleri sekizinci önemli sorunun “Özel eğitim sınıf ve okullarında öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun olmayan derslerin olması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 45’te yer almaktadır.

Tablo 45.

“Özel eğitim uygulama merkezlerinde, öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun olmayan derslerin olması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel eğitim uygulama merkezinde okutulan müfredat ve dersler yeniden değerlendirilip ihtiyaca cevap verecek duruma getirilmelidir.
2	Öğrencilerin sanatsal ve sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik dersler eklenmelidir.

Katılımcıların Tema 8 başlığı altında belirledikleri dokuzuncu önemli sorunun “Öğrencilerin takvim yaşına göre okula atanmasında yaşanan sorunlar (kademeler arası geçişte kademe devamlılığının olmaması)” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 46’da yer almaktadır.

Tablo 46.

“Öğrencilerin takvim yaşına göre okula atanmasında yaşana sorunlar (kademeler arası geçişte kademe devamlılığının olmaması)” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	RAM modülünde yönlendirme ve yerleştirme sistemi uygun hale getirilerek kademeler arası geçiş sağlanmalıdır.

TEMA 9

Millî Eğitim Bakanlığı'nın Özel Eğitim Öğretmeni yetiştirme politikaları ve öğretmen yeterlilikleri ile ilgili sorunlar

32

Çalıştay katılımcılarının, Tema 9 “Millî Eğitim Bakanlığı'nın Özel Eğitim Öğretmeni yetiştirme politikaları ve öğretmen yeterlilikleri ile ilgili sorunlar” başlığı altında belirledikleri sorunlar, önem sırasına göre Tablo 47’de yer almaktadır.

Tablo 47.

SORUNLAR	
1	Özel eğitim öğretmeni yetiştirme konusunda MEB’in üniversitelerle işbirliği yetersizliği,
2	Mesleki tükenmişlik sendromunun çok yoğun olması,
3	Görme, işitme ve zihinsel engelliler öğretmenlerinin aynı alan altında birleştirilmesi ve atamaların da bu şekilde yapılması,
4	Öğretmen seçimindeki kriterlerin yetersizliği(Özel eğitim öğretmeni mesleki yeterlilikler çerçevesi),

Katılımcıların Tema 9 başlığı altında belirledikleri en önemli sorunun “Özel eğitim öğretmeni yetiştirme konusunda MEB’in üniversitelerle işbirliği yetersizliği” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 48’de yer almaktadır.

Tablo 48.

“Özel eğitim öğretmeni yetiştirme konusunda MEB’in üniversitelerle işbirliği yapmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel eğitim alanındaki ihtiyaç duyulan bölümlerin MEB-YÖK işbirliği ile belirlenerek, bölümlerin açılması sağlanmalıdır.
2	MEB ve üniversiteler koordineli çalışmalıdır.

Katılımcıların Tema 9 başlığı altında belirledikleri ikinci önemli sorunun “Mesleki tükenmişlik sendromunun çok yoğun olması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 49’da yer almaktadır.

Tablo 49.

“Mesleki tükenmişlik sendromunun çok yoğun olması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Özel eğitim okullarında ders saatleri artırılmalı, öğretmenlere yardımcı olabilecek destek personel görevlendirilerek dinlenme süreleri uzatılmalıdır.
2	Ekonomik ve sosyal anlamda iyileştirici çalışmalar yapılmalıdır.
3	Öğretmenlerin özlük haklarında değişiklikler yapılarak yıpranma payı verilmelidir.

Katılımcıların Tema 9 başlığı altında belirledikleri üçüncü önemli sorunun “Görme, işitme ve zihinsel engelliler öğretmenlerinin aynı alan altında birleştirilmesi ve atamaların da bu şekilde yapılması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 50’de yer almaktadır.

Tablo 50.

“Görme, işitme ve zihinsel engelliler öğretmenlerinin aynı alan altında birleştirilmesi ve atamaların da bu şekilde yapılması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Her öğretmenin uzmanlık alanına göre atanmasına öncelik verilmelidir.

Katılımcıların Tema 9 başlığı altında belirledikleri dördüncü önemli sorunun “Öğretmen seçimindeki kriterlerin yetersizliği” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 51’de yer almaktadır.

Tablo 51.

“Öğretmen seçimindeki kriterlerin yetersizliği” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Alana ihtiyaç dâhilinde görevlendirilecek öğretmenler yeterli uygulamalı eğitimlerden geçerek görevlendirilmelidir.
2	Öğretmen alımında mülakat olmamalı, liyakat esasına göre yapılmalıdır.

TEMA 10

Özel Eğitim öğretmenlerinin ve diğer özel eğitimde çalışan personelin özlük haklarıyla ilgili sorunlar

35

Çalıştay katılımcılarının, Tema 10 başlığı altında belirledikleri” Özel Eğitim öğretmenlerinin ve diğer özel eğitimde çalışan personelin özlük haklarıyla ilgili sorunlar” önem sırasına göre Tablo 52’de yer almaktadır.

Tablo 52.

SORUNLAR	
1	Ek ders ve maaşların yetersiz olması,
2	Öğretmenlerin dinlenme (teneffüs) zamanının yeterli olmaması,

Katılımcıların Tema 10 başlığı altında belirledikleri en önemli sorunun “Ek ders ve maaşların yetersiz olması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 53’te yer almaktadır.

Tablo 53.

“Ek ders ve maaşların yetersiz olması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	RAM’da çalışan özel eğitim ve rehberlik öğretmenlerine haftalık 24 saat ek ders ücreti ödenmelidir.
2	Özel eğitim ve rehberlik öğretmenlerinin ek göstergesi 3600’e çıkarılmalıdır.
3	Ek dersler vergi diliminden çıkarılmalıdır.
5	Yıpranma payı verilmelidir.
6	RAM ve okullardaki idarecilerin ek dersleri 30 saat, okullarda ücretli çalışan öğretmenlerin ek ders ücretleri de özel eğitim öğretmenleri gibi hesaplanmalıdır.
7	Özel eğitim sınıflarında görevli öğretmenlere nöbet ücreti ödenmelidir.

Katılımcıların Tema 10 başlığı altında belirledikleri ikinci önemli sorunun “Öğretmenlerin dinlenme (teneffüs) zamanının yeterli olmaması” olduğu görülmektedir. Bu soruna yönelik çözüm önerileri Tablo 54’te yer almaktadır.

Tablo 54.

“Öğretmenlerin dinlenme (teneffüs) zamanının yeterli olmaması” sorununa yönelik çözüm önerileri	
1	Öğretmenlerin özel eğitim faaliyetlerine destek olacak destek personeli alınmalıdır.

ÇALIŞTAYDAN GÖRÜNTÜLER

37

MERSİN İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Telefon : 0324 329 14 81-84
Belgegeçer : 0324 327 35 18-19
Adres : Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Dumlupınar Mah. GMK Bulvarı
Suphi Öner Öğretmenevi Yanı
33130 Yenişehir/MERSİN
<https://mersin.meb.gov.tr>